

3. "אל תגיד כמה חושך, בוא תדליק איזה נר" - קבלה לעתיד

הרב יובל שרלו
("ישראל היום" 2015)

... נראה לי כי הדבר החיוני ביותר, הוא לכונן את עולם התיקון שבעקבות הרצח על דרכי הקיום המשותף שלנו בשעת מחלוקת עמוקה, שאם לא כן - אנו נמצא את עצמנו, חס ושלום, חסרי רצון ומוטיבציה לחיות יחד, ושם תיפער התהום שעלולה להפיל את כולנו לתוכה.
מן העבר השני, פעמים רבות מתגלה שדווקא קיום הגון של אורחות מחלוקת עמוקה בונה קשר עמוק בין כולם, מתוך אמון שהאמת אינה מצויה במקום אחד, ולפיכך אנו נקשרים זה בזה וזקוקים לכולם.

- הרב שרלו מצביע על כך שאנחנו זקוקים זה לזה. חשבו על דוגמה אחת לאדם או קבוצה שמחזיקים בדעה שונה משלכם, ובכל זאת אתם 'זקוקים זה לזה'.
- מה הם תורמים לכם? מה הם צריכים מכם?
באיזה אופן יכולה מחלוקת עמוקה לבנות קשר בין כולם?

שאלות

הסופר סמי מיכאל
(עיתון "דבר" 1995)

על האחדות - "כל היופי שבמשטר הזה (הדמוקרטי) הוא בחוסר האחדות, בדעות שונות לחלוטין. אם כולנו מאוחדים, אז למה צריך דמוקרטיה? יש לנו אח גדול שאומר לנו מה לעשות"
על הסולידריות - "כשחייל נופל אמו שלו בוכה וגם העיניים שלי דומעות, בלי שאני אשאל אם הוא אשכנזי, ספרדי, דרוזי או בדואי. זו הסולידריות העמוקה ביותר, שיכולה לצמוח מתוך עם שחי על אותה טריטוריה. סולידריות אינה אחדות. אחדות זה, שכולנו מחליטים לאכול אותו לחם ולחשוב אותן מחשבות ואז כל חריג הוא אויב זה, וצריך למחוק אותו"
על הקרע - "אסור לנו להתעלם מן הקרע הזה בסיסמה של אחדות, כי אז לא נתגבר. אני לא יכול לחיות עם אלה, שיכולים לחיות על חרבם בלבד. אני כן מוכן להתווכח עם אלה שיש להם דעות נגדיות... אני מתנגד להחרמה! אני בעד דיאלוג ואני לא פוסל שום חלק בעם"

- לפי סמי מיכאל, התשובה היא **לא** אחדות, **לא** להתעלם, **ולא** להחרים.
מה חשוב כן לעשות?
- איזו פעולה תוכלו לקחת על עצמכם כדי להגיע לתיקון או לשינוי?

שאלות

קואליציית 'זוכרים את הרצח נאבקים על הדמוקרטיה' (עיתון "דבר", נובמבר 2020)

"מה שעשינו בקואליציה זה לעצור רגע לפני שזה מתדרדר. הבנו שגדל פה דור שנולד אחרי הרצח, ואם לא נעשה איזה 'שיפט' [שינוי] בשיח, המחיר יהיה יותר גבוה. אם נמשיך לריב ולהגיד שהאשמה בצד השני, נמשיך להתגלגל ככה עוד הרבה שנים. אני חושב שמנהיגים אחראיים ידעו להגיד כאן סטופ. וזה הגיע קודם כל מהצד של הנוער העובד והלומד".

ברית בין שונים

הירשברג (בני-עקיבא) מאמין שהשיח המשותף יכול לייצר חיסון לקרע החברתי בישראל: "אנחנו צריכים להקים צבא של לוחמים נגד מלחמת אחים. נגד תופעות שאולי הן בשוליים, אבל השוליים מנהלים אותנו. תמיד בסוף הימין והשמאל הקיצוני יסחפו את השיח. רצח רבין הוא אסון גם בכך שהוא עצר את היכולת של החברה האזרחית להשפיע. אבל זה צריך להשתנות".

האוספטר (הנוער העובד) מדגיש שהיעוד של הקואליציה הוא ליצור ברית בין שונים, לא בין שווים. "מאוד קל ליצור שוויון בין דומים, ומאוד קשה לחיות בשוויון בין שונים, כי בשוויון בין שונים אתה צריך להכיר בזהות של הצד האחר, להכיר במונח של לאשר. אתה לא חייב להסכים, רצוי אפילו לא להסכים, אבל להכיר בקיומו. מעצם העובדה של מפגש כזה, אתה נעשה גם יותר ביקורתית כלפי עצמך".

מה יכול להבטיח את קיומה של הדמוקרטיה הישראלית לשנים ארוכות?

"יש הרבה דברים, אבל הדבר המרכזי זה מה שאמר מרטין בובר: 'אין לך דבר העלול להיות גזירה (גזירת גורל שאינה ניתנת לשינוי) לאדם, אלא האמונה בגזירה'. אם אנשים לא יאמינו בגזירה, אלא יאמינו בתקווה שאפשר לחיות יחד וש אפשר להגיע לעמק השווה תוך כדי מחלוקות מרות, קיומה של המדינה יובטח".

האם הייתם מתגייסים ל"צבא נגד מלחמת אחים"?
איזו פעולה הייתם מציעים להפעיל?

למה צריך להילחם על קיום מחלוקות מרות?
איך זה מבטיח את קיומה של המדינה?

"רצח רבין הוא אסון גם בכך שהוא עצר את היכולת של החברה האזרחית להשפיע. אבל זה צריך להשתנות" - האם גם היום החברה האזרחית עדיין נמצאת באותו מצב? מדוע זה חייב להשתנות? מה אפשר לעשות?

קואליציית 'זוכרים את הרצח נאבקים על הדמוקרטיה'

הקואליציה מורכבת מתנועות נוער, ארגונים ואישים מימין ומשמאל, יהודים וערבים, דתיים וחילוניים. קמה במטרה להפוך את זכרון רצח יצחק רבין לתמרור אזהרה עבור החברה הישראלית.

ידידיה צ' שטרן (המכון הישראלי לדמוקרטיה)

לוח השנה הישראלי נגזר מלוח השנה העברי, כיאה למדינה יהודית. תיקון הנפש של הימים הנוראים, הגבורה של חנוכה, חגיגת החירות של פסח או האבל הלאומי של תשעה באב ניכרים בכול. רק יום אחד – יום העצמאות – חוגג את הישראליות עצמה, אך גם יום זה איננו חג של כל הישראלים, שהרי שליש מהאזרחים הם ערבים וחרדים, שיום העצמאות, למרבה הצער, איננו חגם. אין לנו יום אזרחי משותף שאיננו מציין שום ייחוד דתי, לאומי או תרבותי, אלא הוא כל כולו ישראליות אזרחית.

יום הזיכרון לרצח יצחק רבין יכול למלא את החסר אם יהפוך להיות "יום הדמוקרטיה הישראלית". סדר היום הישראלי העשיר והכאוטי מדגיש את ההבדלים בנינו. מדי בוקר בבוקרו אנחנו מתעוררים אל המחלוקת ואל המשבר. נדרש איזון באמצעות קביעת מועד שבו נדגיש את המכנה המשותף לשבטי החברה הישראלית כולה. ביום זה נציין את האזרחות המשותפת לכולנו הישראלים. **ה' באייר יוסיף להיות יום ההולדת של הריבונות; י"ב בחשוון יהיה היום של האזרחות.** החוויה הדמוקרטית יכולה להיות עשירה, ונדרשת מחשבה יצירתית שתדגיש את צבעיה וגווניה. הגאווה המוצדקת שלנו בהיותנו הדמוקרטיה היחידה באזור צריכה להיחגג ביום הדמוקרטיה בכל מקום...

רצח של אדם ציבורי – ראש ממשלת ישראל – טומן בחובו משמעות רחבה הרבה יותר, שאסור בתכלית האיסור להשכיח אותה כדי להמשיך ב"חיים תקינים". אם נדע לקשור את האובדן הציבורי עם תיקון ציבורי נרחב, כמוצע, אפשר שהדורות הבאים, שלא ידעו את יצחק, יוכלו לקבוע כי אמנם התרומה של יצחק רבין לחברה הישראלית בחייו הייתה עצומה, אך תרומתו לאחר מותו אפילו גדולה ממנה.

מתוך חוברת: חשבון נפש דמוקרטי: 20 שנה אחרי רצח רבין

מה דעתכם על ציון יום הזיכרון לרצח רבין כיום האזרחות? ?

במה ציון יום הרצח באופן הזה, יכול להוות תיקון עבור החברה הישראלית? ?

שאלות

